

Падарунак Іеманжы

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар. «СГ»)

Праўда, пасля я крыху адтаяла. Бо Патэрсан быў адзіны, хто зацаніў мае драпікі (смяецца). Калі рыхтавалася да прэзентацыі, падумала: народ жа будзе галодны. І напярэды добры тазік бліноў. Патэрсан адзіны падшоў да мяне і сказаў: «О, такія крутыя драпікі». А пасля прэзентацыі прапанаваў разам пайсці паабедаць. Есці я не хацела, бо кепска сябе ў той дзень адчувала.

П.: Яна сказала: «Я так хачу гарбаты». У Бразіліі не п'юць гарбаты проста так, як у вас. Успрымаюць яе як лекі. Але ў мяне дома нейкім чудам яна была. Сябар з Беларусі прывёз...

— Дык Воля не першы чалавек з Беларусі, якога ты ведаў?

П.: Не, праз каўчсёрфінг (сетка, якая аб'ядноўвае людзей з усяго свету, гатовых бясплатна прапанаваць начлег вандроўцам) я прымаў Кірыла Краўцова — фатографа з вёскі Чырвоны Кастрычнік, што пад Гомелем.

В.: Тая гарбата цалкам растапіла маё сэрца (смяецца). Мы пачалі сустракацца ледзь не на наступны дзень. Праз паўгода, калі стажыроўка закончылася, мне трэба было вяртацца дадому, каб абараніць дыплом ва ўніверсітэце. Я прапанавала Патэрсану паехаць са мной. Вельмі хацелася паказаць яму Беларусь.

«БЕЛАРУСКАЯ СТАЛА НАШАЙ САКРЭТНАЙ МОВАЙ»

— Патэрсан, ты ўжо ведаў б мой, чаму вырашыў вывучыць яшчэ і беларускую?

П.: Дзеля каханай, каб быць да яе яшчэ бліжэй, лепш яе разумець. Калі мы з Воляй прыехалі на экскурсію ў Нясвіж, яна мне распавядала пра замак, пра Радзівілаў, пра прывід Чорнай Панны. Пры гэтым часта ўжывала беларускія слоўцы. Тады я падумаў: «Воля — беларуска, мы ў Беларусі, чаму мы размаўляем паруску?» І вырашыў вывучыць мову.

В.: Прычыным Патэрсан выбраў цудоўны метада — без падручнікаў. Проста забараніў мне звяртацца да яго на іншых мовах. Пастаянна пытаўся: «А як гэта будзе па-беларуску? А як пра гэта лепш спытаць?» Я тлумачыла, тады ён паўтараў за мной, я мусіла адказваць, выпраўляць памылкі. Трэба было бачыць, як абрадавалася мая бабуля, калі ўпершыню пачула ад Патэрсана беларускую мову.

П.: «Ой, божухна, ён жа па-нашаму гаворыць», — сказала.

В.: Толькі тады (а раней яна чула, як ён гаворыць па-руску) сказала так. Значыцца, раней усё ж не па-нашаму было. Дарэчы, з бабуляй я стала размаўляць па-беларуску, толькі калі Патэрсан вывучыў беларускую. Я ж вырасла ў рускамоўнай сям'і, вучылася ў рускамоўнай школе. Беларускую мову чула толькі на ўроках мовы і літаратуры, гісторыі Беларусі. Упершыню з цалкам беларускамоўнымі людзьмі я пазнаёмілася ў 15 гадоў на краяўчым летніку. З таго моманту пачала пакрысе размаўляць па-беларуску, але толькі з тымі, хто адказваў на роднай мове. У грамадскіх месцах пераходзіла на рускую, для зручнасці. Гэты комплекс я пераадолела дзякуючы Патэрсану: ён прынцыпова размаўляе з беларусамі толькі па-беларуску, як бы яму ні адказвалі. Падумала: «Ну а чым я горшая?» І бяру цяпер з яго прыклад.

— Паміж вамі ўжо чатыры агульныя мовы: партугальская, руская, англійская ды беларуская. На якой з іх размаўляеце часцей?

В.: Часам па-партугальску, часам па-беларуску. У залежнасці ад сітуацыі, настрою. Калі мы штосьці абмяркоўваем на вуліцы, але не хочам, каб нехта разумеў, што мы кажам, ужываем беларускую. Яна стала нашай сакрэтнай мовай. Ва ўніверсітэце мы выкладаем англійскую і рускую,

з вучнямі размаўляем на гэтых мовах, але ў штодзённым жыцці мы імі звычайна не карыстаемся.

— Нягледзячы на тое, што вы жывяце ў Бразіліі, беларускасці ў вашым жыцці хапае. Вунь нават на сцяне, бачу, вісяць славянскія лялькі...

В.: Іх мая мама рабіла. Побач (паказвае) — нашы з Патэрсанам гравюры. Гэта адно з агульных захапленняў. Летась зрабілі сямейную выставу «Беларускі Саўадор». Спалучаем беларускія матывы з бразільскімі. У мяне, напрыклад, ёсць серыя гравюр — беларускія абрадавыя святы: Купалле, Каляды, Гуканне вясны і Багач.

— На некалькіх здымках бачыла вас у нацыянальных беларускіх строях...

В.: Так, мы вельмі любім іх апранаць. У строях мы хадзілі на канцэрт гурта «Стары Ольса» ў Гомелі. Потым удзельнічалі ў Купалаўскіх чытаннях, што ладзілі беларусы Масквы ля помніка Янку Купалу. Падрыхтавалі ўрываак з «Паўлінкі». Гэта было вельмі смешна. Патэрсан дагэтуль мяне называе Зязюлькай.

П.: (артыстычна) Зязюлька мая ненаглядная (смяюцца).

В.: У Патэрсана ёсць ільняная кашуля з вышыўкай. Знайшлі яе дзесьці ў бабуліным куфары. Але яна больш сцэнічная, стылізаваная. На мне ж — сапраўдная, рэканструяваная вышыванка. Яна ў мяне яшчэ з тых часоў, як я спявала ў ансамблі «Гуда». Гэтым строем вельмі даражу, таму прывезла яго з сабой у Саўадор. Я яго апранаю, калі распавядаю тутэйшым людзям пра беларускую культуру, праводжу майстар-класы.

«Муж прынцыпова размаўляе з беларусамі толькі па-беларуску, як бы яму ні адказвалі. Падумала: «Ну а чым я горшая?» І бяру цяпер з яго прыклад».

— Воля, наколькі ведаю, твая магістарская праца прысвечаная беларускай тэматыцы?

В.: Так, я вучуся ў магістратуры на архітэктурным факультэце. Пішу магістарскую пра тое, як архітэктурная спадчына выкарыстоўваецца ў фарміраванні нацыянальнай ідэнтычнасці. На прыкладзе Мірскага і Нясвіжскага замкаў. Гэта адны з найбуйнейшых турыстычных аб'ектаў Беларусі, якія ўвайшлі ў спадчыну ЮНЭСКО. На новых беларускіх грошах, дарэчы, яны таксама змешчаны. Я іх аналізую ў сваёй працы.

— Патэрсан, чула, што ты напісаў кнігу пра СССР. Адкуль такі інтарэс да гэтай тэмы?

П.: Усё пачалася, калі мне было 14 гадоў. У школе ўбачыў, як аднакласнікі білі адзін аднаго кніжкай.

«Нельга біцца кніжкамі, іх трэба чытаць», — сказаў я хлопцам. Тая кніга была са стосу макулатуры, таму я адабраў яе ў іх і забраў дадому. Гэта быў падручнік па сусветнай гісторыі. Там я ўпершыню прачытаў пра Саўецкі Саюз — краіну, якая перамагла фашыстаў. Я падумаў: «Такая моцная дзяржава, найвялікшая ў свеце. Чаму яна знікла?» Гэтая думка не давала мне спакою. Калі вырас, я хацеў вывучыць рускую мову. Курсаў такіх у маім горадзе ніхто не праводзіў, таму я спампоўваў аўдыякурсы і кніжкі ў інтэрнэце і вучыў самастойна.

«Бабуля Воля, у гонар якой мяне назвалі, вельмі цёпла прыняла Патэрсана. Унучком яго называла».

Потым з'явілася магчымасць паехаць у Расію на стажыроўку. Масква, якую я ўбачыў, істотна адрознівалася ад той, пра якую я чытаў. «Цікава, што б Сталін падумаў, калі б ён апынуўся ў сучаснай Маскве?» — агучыў я сваю думку Волі. Яна сказала: «Ну, дык напішы пра гэта кнігу. Стане бестселерам». Дарэчы, адна з галоўных гераінь маёй антыўтопіі — беларуска...

«ДЛЯ МЯНЕ СВАЯКІ БОЛЕЙ ЗАМЕЖНІКІ, ЧЫМ ВОЛЯ»

— Калі і дзе нарадзілася ваша беларуска-бразільская сям'я?

В.: Распісаліся мы пасля таго, як вярнуліся ў Саўадор. Прапанову ж мне Патэрсан зрабіў у Кіеве. Мы паехалі туды, каб падарожжаваць яму візу.

П.: Я даўно набыў пярсцёнку і хацеў зрабіць Волі прапанову. Усё чакаў зручнага моманту. У Кіеве гэта нарэшце атрымалася. Мы цэлы дзень гулялі па горадзе. Увечары, калі стомленыя дабраліся да помніка Радзіма-Маці, я дастаў пярсцёнку...

— Як Воля адрагавала? Адразу дала згоду?

В.: Я плакала ад шчасця. Калі Патэрсан папрасіў залюшчыць вочы, падумала: «Ну, няўжо?».

— Як успрынялі ваш выбар бацькі?

В.: Першая рэакцыя маіх бацькоў на тое, што Патэрсан зрабіў мне прапанову: «Ну нарэшце». Бабуля Воля, у гонар якой мяне назвалі, вельмі цёпла прыняла майго будучага мужа. Унучком яго называла. На жаль, яе нядаўна не стала.

П.: Воліна бабуля, калі мы прыежджалі да яе ў Наваполацк, заўсёды казалі, што мы падобныя. «Такія ўжо носікі аднолькавыя» (смяюцца), — паўтарала. Насамрэч Воля вельмі падобная да маёй стрыечнай сястры.

На адпачынку з бацькамі ў Рыа-дэ-Жанейра. Злева направа: Патэрсан, ягоны бацька Саўадор, мама і тата Волі (Юлія і Уладзімір) і Воля.

— Што для вас галоўнае ў сямейных адносінах?

П.: Каханне, мір...

В.: Мы штодня па некалькі разоў кажам адно аднаму: «Я цябе кахаю». Я лічу, што гэта лепш, чым недаказанне. Але мала проста казаць. Каханне трэба пацвярджаць учынкамі. Падтрымліваць і паважаць выбар адно аднаго і не навязваць свае рашэнні і жаданні. Каханне — гэта не тое, што ты мой і павінен рабіць тое, што я хачу.

П.: Для мяне гэта не каханне.

— Згодна, гэта зняволенне.

П.: А каханне — гэта, наадварот, воля.

В.: Або Патэрсан, глядзячы з якога боку паглядзець (смяюцца).

— Ёсць меркаванне, што людзі рознага менталітэту ніколі не будуць разумець сваіх каханых так, як іх суайчыннікі...

П.: Воля найлепш за ўсіх у свеце мяне разумее. Для мяне ўсе астатнія, у тым ліку мае сваякі, болей замежнікі, чым жонка. Воля для мяне не замежніца. У нас адна нацыянальнасць. А ва ўсіх астатніх — іншая. І, здаецца, гэта ўзаемна.

В.: Вядома, ўзаемна. Наогул, нацыянальнасць — не панаця. Усё вельмі індывідуальна. І ў аднанацыянальных сем'ях не заўсёды пануе паразуменне.

— Ведаю нямала сем'яў, якіх яднае толькі побыт, а вольны час яны бавяць паасобку, бо розныя інтарэсы. Я прагледзела вашыя фотаздымкі на старонцы ў Фэй-

сбуку, дык склалася такое адчужанне, што вы не расстаяцеся ні на хвіліну.

В.: Нам пашанцавала. У нас вельмі шмат агульных захапленняў. Таму тое, што мы разам практычна ўвесь час, — гэта не падаецца, гэта праўда. Разам працуем на праектах, вучымся ў адным універсітэце, ходзім у адну і тую ж спартзалу, бегаем, наведваем майстар-класы. Сёння раніцай ездзіла ва ўніверсітэт адна, на цэлы дзень гадзіны. І так ссумавалася. Мы ўжо дзве гадзіны з табой размаўляем і нават ні разу не абняліся, непарадак (абдымаюцца).

П.: Калі мой шэф пытаецца, ці магу я выкладаць у нейкі канкрэтны дзень, я кажу: «Трэба спачатку спытаць у Волі». Не таму, што яна мяне прымушае, кантралюе, не. Яна проста плануе лепш за мяне.

В.: Патэрсан — майстар імпрывізацыі. Мне гэтага бракуе. Таму я адказваю за планаванне, а Патэрсан — за імпрывізацыю, калі штосьці ідзе не па плане (смяюцца). Мы ў гэтым сэнсе дапаўняем адно аднаго. Ды і ўвогуле разам нам лягчэй і ў працы, і ў навучанні, і ў штодзённых справах.

— І якія ў вас планы на бліжэйшую будучыню?

В.: Жыць тут і цяпер. Магістратуру скончыць.

П.: Я хачу паспрабаваць паступаць у дактарантуру сёлета. У нашай сям'і ёсць стары дом у гістарычным цэнтры горада. Мы з Воляй марым зрабіць там хостэл. Але пакуль што не ведаю, калі зможам, бо складаная бюракратычная сітуацыя: дом стаіць у руінах, але нам не даюць яго адрэстаўраваць. У мяне ёсць яшчэ ідэі для новых кніг.

В.: Плануем 4 верасня прабегчы паўмарафон. Дарэчы, у той жа дзень 21-кіламетровы забег будзе ладзіцца і ў Мінску. Трэнеруемся пастаянна. У Саўадоры вельмі шмат праводзіцца забегав. Яны накіраваны на тое, каб зматываць людзей займацца спортам.

— У Бразіліі зараз праходзяць Алімпійскія гульні. Якую каманду падтрымліваеце?

В.: Вядома, беларусаў і бразільцаў. У Алімпіядзе будзе ўдзельнічаць дзяўчына з Саўадора, з якой мы пазнаёміліся, калі разам бегалі ў сакавіку. Я хацела б паглядзець, як яна выступіць. Зычу ёй перамогі. Як і землякам. Параалімпійскія гульні хацела б паглядзець, беларускія спартсмены там таксама будуць змагацца за медалі. Мяне заўсёды здзіўляла, чаму яны не так моцна асвятляюцца ў медыя. У нас заўсёды на забегіх ёсць параатлеты. Яны такія крутыя.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

dryla@viazda.by

Фота з сямейнага архіва герояў.

Інсцэніроўка купалаўскай «Паўлінкі».